

Inhoud

Jacobi's tocht	7
Witte liefde	71
Die zomer	293

Jacobi's tocht

Een donderklap jaagt de schrik in mijn hart en wekt me uit een droomloze slaap. Door de zijruit stroomt de regen naar binnen. De wegenkaart ligt als een deken over mij uitgespreid. Mijn hand omklemt een verkreukelde provincie. Als een goederentrein rolt de donder de verte in.

Ik zet de ruitenwissers aan. Ik blijk voor een spoorwegovergang te staan. Het rode licht knippert nog. Mijn achterrauit is een lachspiegel. Ik open het portier om mijn excuses te maken aan de file achter mij. Ik heb hun getoeter niet gehoord, het gebliksem van hun koplampen niet gezien. Ik open het portier. Een kale landweg. Het klettert in de plassen.

Wat doe je hier Elena Jacobi, dochter van Wolf en Elisa Jacobi, zuster van Leo, Mirjam, David, Pauline en kleine Jacques, wat doe je hier op deze zondagmorgen. Ik probeer de kaart terug te vouwen. Hij blijft weerbarstig. Dan maar niet.

Wat ik hier doe. Een geheime-doelentocht zoals vader dat noemt, noemde.

Aan de andere kant van de spoorweg ligt het dorp B. Een respectabel dorp met bekakte naklank.

Bekakt dat moet je niet zeggen, zegt vader en kijkt maar heel even op uit de diepe Neue Sachlichkeitstoel. Boei-jij-niet-mee, zeg ik zonder op te kijken en vervolg het spel met Ossie mijn marionettenpop. Ossie is mijn ideale gesprekspartner. Hij weet wat ik weet en omdat vader werkt beperken wij ons tot een monologue intérieur.

In het dorp B. heerst rust. Ik sta voor het Marklinachtige stationnetje. De glazen toegangsdeuren zijn gesloten. Achter het glas zie ik een telefoon hangen. Eronder ligt het telefoonboek van het dorp B. Rammelen aan een volgende deur haalt niets uit. Dat het hebben van een adres uit het telefoonboek van het dorp B. nog eens zo'n diepe wens zou zijn. De deur krijgt een welgemeend rotschopje. Ik vervloek de plaatselijke bevolking met zijn vooroorlogse gebruiken. Het park, het graspolletje voor het station ligt er drassig bij.

Elena Jacobi dochter van Wolf Jacobi wat doe je hier. Je hebt geen enkel aanknopingspunt. Haar man is tandarts in het dorp B.

Het luifeltje boven de gesloten stationsdeur is de enige beschutting in de omtrek tegen de haast tropische regenbui. Tropisch dat klinkt lachwekkend in het dorp B. Maar de hatelijke lach versteent bij de plotselinge gedachte aan de auto. De auto. Zijn auto. Vader zal met de Volvo Katterug door B. gereden zijn. Zijn auto die nu mijn auto is. Die nu aan de andere kant van het station geparkeerd staat. Zo'n auto die je herkent uit duizenden. Elena Jacobi, stom wicht, daar staat je auto, zijn auto, te kijk voor de gehele bevolking van het dorp B. Daar staat als het ware het plaatsvervangend corpus delicti te kijk voor de tandarts vrouw. Wat een binnenkomst. Wat een geslaagde anonieme binnenkomst.

De glazen stationsdeur in m'n rug wordt kouder. De regen slaat nu onder het luifeltje.

Hier ben je lekker warm. Vader houdt het linker pand van zijn grijze winterjas op. Ik reik nog niet tot zijn oksel. Hij sluit de jas om mij heen en tussen twee knopen door kijk ik naar de regen. De portefeuille in zijn binnenzak rust op mijn nek. Ach Mädele, zingt hij bijna terwijl hij zijn armen stevig tegen mij aan drukt. Hij gebruikt altijd buitenlandse woorden als hij zich gelukkig voelt.

Mijn witte gymschoenen kleuren grijs in de regen. Er begint zich op de plek waar ik sta een bruinige plas te vormen. Ik trek de kraag van mijn jas over mijn hoofd tot vlak boven mijn ogen.

In de auto is het koud. Mijn adem slaat tegen de voorruit. De autoradio speelt krakend van het vocht 'April in Paris'. Mijn pakje sigaretten blijkt leeg. De asbak levert ook al niet veel nieuws op. Waarom rook ik sigaretten altijd tot het eind toe op. De plaatselijke sigarettenautomaat zal wel net zo onbereikbaar zijn als het plaatselijke telefoonboek. Als ik nu rechtsomkeert maak naar A. sta ik binnen twintig minuten voor een uitgebreid assortiment sigaretten. Mijn vingers stinken van het woelen in de asbak.

—

Jongens houden niet van doorrookte meisjes. Zelf rookt hij niet. Alleen bij speciale gelegenheden van die platte Egyptische. Chic. Hij houdt de rook een paar seconden in zijn mond, wangen bol en dan in een heel dun sliertje er weer uit. Als moeder rookt houdt ze de sigaret onwennig tussen haar vingers. En als ze de rook uitblaast knippert ze met haar ogen als waaiers. Heel sierlijk.

—

Geen sigaretten. Geen telefoon. Wat eigenlijk wel. Het dorp B. en de regen, die wel. En de blauwe Volvo. Dat die daar staat kan me nu niets meer schelen. Ik stel me al voor hoe de tandartsvrouw een hartklap krijgt als ze hem ziet staan. Zodra ik haar adres heb parkeer ik elke zondag voor haar huis. Een uurtje en dan weer weg.

Op het ritme van de muziek trappel ik de kou van me af. Ik ben ineens verschrikkelijk bang. Bang dat ze op moeder lijkt. Nee, ze zal blond zijn. Het tegendeel van moeder. En haar man is een lange vroeggrijzende tandarts. Op zondagmorgen polijst hij kronen. Zij ligt nog in bed. Ze hebben geen kinderen. En als dat wel zo zou zijn dan schuwe pubers met beugels in hun mond. Gave tanden. Dat wel. Als het

mooier weer is ontbijten ze in de tuin. Hij houdt zich dan op haar instigatie bezig met het vangen van een wesp die boven de marmelade cirkelt. Ja, ze is blond. Ik ben er zeker van.

Villa's villa's. Allemaal een grindpad. Ergens moet er toch een uitspanning zijn. Waar men koffie drinkt. Waar men telefoonboeken bezit.

Een spiertje of adertje trilt in mijn rechterslaap. Ik voel dat er een stekende hoofdpijn komt opzetten. Ik moet wat eten. De hoofdpijn komt van het niet eten.

Ik sta voor de uitspanning. Tapijtjes in puntdropvorm op tafels. Ik tik tegen het suikerglazen ruitje. Ik wijs een aantal keren met mijn vinger naar mijn open mond. Of ik iets kan eten. Bent u open. Eten. Kopje koffie.

Een glimmend kaal hoofd heeft hij. Aan de pootjes van zijn bril hangt een touwtje dat achter zijn oren, langs de kaalheid in zijn nek hangt. De koffie moet hij nog zetten.

'Het is automatisch,' gluipt hij. Ik geef hem schamper het lachje waar hij om vraagt. Meteen voel ik een steek in mijn slaap. Voor straf. Het Perzisch tapijt op het tafeltje voelt aan als een slapende poes.

—

Vanmiddag is er een verrassing. Vader zegt het op het moment dat David en ik de autoportieren openen. We zijn zoals gewoonlijk te laat. Wat voor verrassing. Je merkt het wel, vooruit de school is begonnen. David en ik kijken elkaar even aan. Ik ben te laat. Ik moet op het gele bankje. Maar mijn vader. Te laat. Mijn tekening mislukt. Binnen de lijntjes blijven met verven gaat helemaal niet. Wat is de verrassing. Een nieuwe baby. Misschien. Bloem uitprikken gaat ook niet. Het kartonnetje scheurt. Een fiets. Ik ben niet jarig. Geen fiets. Waarom zing je niet met ons mee. Juffie kijkt me met een scheef hoofd aan. Een hond. Dat is 't. David krijgt een herdershond. Hij heeft er zo vaak om gevraagd. 's Middags ligt de verrassing op de verwarming. Ze heet Mi-

mi zegt moeder. Vader is boven aan het werk. Mimi Magdalena van Oranje. David komt niet dichterbij. Een poes, een lapjespoes. Speciaal voor David. Moeder aait David en ik de poes. Vader belt om thee. David huilt.

De koffie smaakt naar olie. Onder een plastic stolp op de toonbank liggen gekrompen krentenbroodjes. De telefoon rinkelt. De kale man praat op gedempte toon terwijl hij mij over zijn bril heen observeert. Hij leunt daarbij losjes op het telefoonboek. Telefoonboek. Het telefoonboek van B. Ik neem een zo nonchalant mogelijke houding aan. Buiten motregent het zich. Mooi weertje voor een executie. De glimkop heeft nu beide ellebogen op het boek. Mijn boek der boeken. Ik pluk wat in het hoogpolige tafelkleed. Een koperen pot hangt aan een tot lamp omgevormd wagenwiel. Recht boven de tafel. In de weerspiegeling zie ik eruit als een varken. Onwillekeurig trek ik met lippen en neus een varkenskop. Ik merk dat de beheerder mij ziet. Snel wrijf ik onder mijn neus en zoek tegelijkertijd met de andere hand naar een zakdoek.

Hij legt neer. Of ik even het telefoonboek mag inzien. Ik vraag het bijna onderdanig. Hij schuift het boek met een groot gebaar over de toonbank. Waar moet ik zoeken. Ik weet geen naam. Ik blader wat op goed geluk. Bijna alle namen passen bij een tandarts. Het is maar dun, het telefoonboek van het dorp B. en omstreken, maar toch te dik om geluk te hebben. Ik vraag of B. ook een beroepengids heeft. Nee B. heeft geen beroepengids. Dat ik een bepaalde tandarts zoek maar zijn naam me ontschoten is. Veel tandartsen in B. maar hij kent ze niet. Hierop wipt hij zijn vals ondergebit naar voren. Ik leg het geld voor de koffie neer en gooi de deur achter me dicht. Het miezert nu maar het is me welkom. Ik spuug snel op de grond om de oliesmaak kwijt te raken.

Mijn gym schoenen maken een eigenaardig zuigend ge-

luid op de natte rijweg. Het klinkt mallotig en ik ga er ook raar van lopen. Met cello-benen. Die kleine O-benen van tante Sophie. Ik dacht dat ze die had door het cello spelen. Maar het kwam door de Engelse ziekte. Het trekt in mijn kuiten.

Het is pas twaalf uur in het dorp B. en ik begrijp nu al niet meer wat me vanmorgen bezielde. Ik werd wakker met een intense haat tegen de onbekende tandartsvrouw. Ik moest haar deze dag vinden. Haar uitschelden. Bij de haren grijpen en driemaal rond het erf sleuren. Haar ontredderd achterlaten in een toestand die haar zou heugen. Een strafexpeditie zou het worden vol verterende haat. Als een gloeiende bal zou ik door haar kamers razen. Haar Delfts blauw aan diggelen slaan. Haar van gezelligheid druipende huis laten kennismaken met de doorleefde haat die men in A. ontwikkelt en waarvan men in B. geen weet heeft. Trillend stond ik op. Te hard trok ik de deur van de ijskast open. Drie eieren op de keukenvloer. De dooiers nog heel. Bij mij kan je van de vloer niet eten. Kokhalzend schep ik ze in de vuilnisbak. De eetlust is me al lang vergaan maar zonder maagvulling gaat men niet op oorlogspad. Ik offer dus het laatste ei. Uit de halve doppen glibbert een bloeddoorlopen dooier.

Een mens tekent zich af tegen de duifgrijze lucht. Hij is nog ver weg. Ik kan zien dat het een hoeddrager is. Een regenjas. Een blonde baard. Een lichte tred. Dit is de tandarts die ik zoek. Dit toeval is mij beschoren.

Bent u de tandarts zal ik hem vragen. Welzeker. Ah, dan loop ik met u op. Ik maak namelijk een vergelijkende studie. Er zijn moet u weten verbazingwekkende en zelfs frappante verschillen én overeenkomsten tussen het stads- en het platelandsgebit.

Hij is verdwenen. Eerst nog geen vijftig meter van me verwijderd en nu is hij weg.

Als ik op de plek van zijn verdwijnen sta heb ik naar rechts uitzicht op een open veldje. Of een plantsoentje. Of hoe men dat hier noemt. Grindpaadjes met hier en daar een conifeertje. Om de zoveel meter een groen bankje. Daar zit hij. In de motregen. Mijn tandarts. Hij buigt zich voorover om bij zijn voeten een verlept bloempje op te pakken. Voor de botaniseertrommel. Of het herbarium. Hoe dichterbij ik hem naderdes te minder lijkt hij op een tandarts. Zijn blonde baard blijkt grijs. Zijn jas en hoed zien er verschoten en stoffig uit. En als ik hem vraag of ik in de buurt iets kan eten zie ik dat hij één hoektand boven heeft en één snijtand beneden. Ze staan in een mond met nauwelijks lippen. Hij kijkt me aan en lacht geluidloos. Hij is doof denk ik. Ik lach schaapachtig terug. Nee doofstom. Mijn god hij is doofstom en ik ken die gebarentaal van ze niet. En het is zo'n vriendelijke man. Hoe kom ik daar weer snel van af. Het blijft maar vonken onder die schedel van mij en hij ziet dat allemaal, want ze kunnen dan misschien niet horen of praten maar ze kijken dwars door je heen.

Vader zegt Eerst denken dan doen. De jodium prikt in mijn hand. Ik krijg een heel mooi gaasje en twee pleisters op de snee. Met het snijden van aardappelstempels schoot het mesje uit. Om de duim beter te verbinden tilt hij me op zijn bureau. Eerst denken. En dan doen, zegt hij weer woord voor woord. Ik zal proberen eerst te denken. Maar ik weet gewoon dat het aardappelmesje soms zijn eigen plannetjes heeft. En nu mag je je nooit meer snijden zegt hij, want dan doe je mij ook pijn. Jouw duim is mijn duim. Hierop drukt hij me stevig tegen zich aan. Mijn wang tegen zijn warme, zachte buik. Met een dierlijk geluid alsof hij me van zich af moet scheuren pakt hij me op en zet me op de grond.

Alsof hij een kledingstuk door de mangel haalt zo laat de doofstomme zijn grijze baard tussen middel- en wijsvinger glippen. Plotseling slaat hij met vlakke hand een paar keer op de bank. Of ik naast hem kom zitten. Of liever ik moet naast hem komen zitten. Ik heb weinig keus.

Ik merk nu pas dat ik de hele tijd nerveus heb staan lachen. Niet om hem. Niet omdat hij die twee tanden in zijn mond heeft. Jacobi, wanneer krijg je eens een volwassen houding tegenover andere mensen. Altijd als je een vreemde ontmoet wordt dat luik onder je voeten weggetrokken. Zo plotseling en zo intens gemeen. Je houdt je staande op de richels. Maar ook die lijken ingesmeerd met groene zeep. En daar sta je dan. Ten prooi aan de rustige blikken van die ander. Wankele- lend als een pasgeboren kalf. Een bank voelt dan ineens ste- vig aan.

‘Ik kom hier elke zondag,’ zegt hij. Hij spreekt, al is het langzaam. ‘Al vijftientig jaar elke zondag.’ Het enige dat beweegt in de wijde omtrek is een voorbijtrekkende wolk. Hij houdt zijn hand een beetje voor zijn mond. Bij de s’-en slaan er kleine spatjes speeksel tegen die hand.

‘Het is hier dan zo rustig dat de vogels heel dichtbij ko-